

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (м. Суми)
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
Департамент соціального захисту населення
Сумської обласної державної адміністрації
Служба у справах дітей Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний центр соціальних служб
Громадська організація «Ліга сучасних жінок» (м. Суми)
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (м. Суми)
кафедра педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту
Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів)
кафедра соціальної роботи
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (м. Ніжин)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси)
кафедра соціального забезпечення
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (м. Харків)
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ТА ДИТИНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ГРОМАДИ

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
09 червня 2022 року

Суми

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)
С69

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 27.06.2022 р.)*

Редакційна колегія:

А. О. Полянничко – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка;

Є. В. Стеценко – старший лаборант кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка.

С69 Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (09 червня 2022 року, м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2022. 326 с.

Збірник містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади».

У збірнику розглядаються технології соціально-педагогічної, психологічної, корекційної та соціокультурної підтримки сім'ї і дитини у вітчизняному та зарубіжному контексті; партнерство державних та громадських організацій у сфері надання соціальних послуг сім'ї та дитині; гендерний підхід як засіб оптимізації соціальної підтримки і соціально-правового захисту сім'ї та дитини; підготовка фахівців соціальної та соціокультурної сфери до соціальної підтримки сім'ї та дитини.

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

© Колектив авторів, 2022

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022

Грищук А.О., Рижанова А.О.	
ПРОФІЛАКТИКА ЕЙДЖИЗМУ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАСОБАМИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	174
Лехолетова М.М.	
УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	177
Макар Л.М.	
ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДОПОМОГИ БАТЬКАМ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ.....	179
Онищик О.І., Останіна Н.С.	
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА ЇХ БАТЬКІВ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	183
Сорока О.В.	
ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	187

Секція 4.

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ПИТАННЯХ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ І СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ

Бойко П.В., Полякова О.М.	
ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРОФЕСІЙНУ ОРІЄНТАЦІЮ МОЛОДІ.....	191
Васильєва А.О., Ревко А.М.	
ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У ДИТИНИ.....	194
Вахно В.Д., Ревко А.М.	
СУТЬ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	196
Волкова А.А., Полякова О.М.	
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	199
Гриценко В.А., Пономаренко Л.І.	
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЖІНКАМИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї.....	203
Губко В.О., Ревко А.М.	
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СІМ'Ї ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ.....	207

Лехолетова Марина Миколаївна,
*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка*

УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

За даними Національної доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» орієнтирами досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (2015-2030 рр.), які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році, є: міцне здоров'я і благополуччя, якісна освіта, справедливий соціальний розвиток; стале економічне зростання та зайнятість; ефективне, підзвітне та всеохоплююче управління і справедливість для всіх; сталий розвиток міст і громад; екологічна рівновага та розбудова стійкості [4]. Так, на державному рівні, актуальними стають питання пов'язані не лише з вирішенням проблем навколишнього середовища, а й соціокультурної спрямованості.

В цьому контексті менеджмент соціокультурної діяльності та надання соціальної підтримки вразливим групам населення є важливим аспектом розвитку громади на шляху до підвищення якості життя, створення здоров'язбережувального середовища та інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами, профілактики ризикованої поведінки, надання якісних соціальних послуг.

Об'єднання територіальних громад регулюється Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та здійснюється з дотриманням принципів: конституційності та законності; добровільності; економічної ефективності; державної підтримки; повсюдності місцевого самоврядування; прозорості та відкритості; відповідальності. Однією з важливих умов спроможності територіальних громад є урахування історичних, географічних, соціально-економічних, природних, екологічних, етнічних, культурних особливостей розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Також, обов'язковою умовою є забезпечення якісних та доступних публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді. Вони не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання [2].

Напрями та чинники розвитку територіальних громад в Україні досліджували О. Безпалько, О. Безуглий, Н. Ільченко, А. Попова, Н. Терентьєва, Т. Семигіна, Г. Слосанська, Т. Спіріна; завдання, функції та значення соціокультурної діяльності як фактора соціального виховання вивчали Н. Бабенко, Н. Кочубей, Г. Лещук, І. Петрова; моніторинг державних реформ щодо здоров'язбереження нації розглядали у своїх працях Л. Індиченко, Є. Коваленко, Р. Солошенко, А. Черевко та ін.

Підвищення якості життя громади напряду залежить від задоволення потреб у соціальних послугах вразливих груп населення, як ключового завдання діяльності системи надання соціальних послуг [3], а також від рівня здоров'язбережувальної компетентності та матеріального забезпечення населення, доступності соціальних інститутів тощо.

Досліджуючи особливості соціокультурної діяльності як фактора соціально-виховного впливу на особистість, науковець Г. Лещук визначає соціокультурну діяльність як «педагогічну систему, нерозривно пов'язану з іншими сферами людської діяльності, яка відіграє активну роль у формуванні суспільних цінностей, установок, норм поведінки» [1, с. 98]. Також, до соціокультурної діяльності відносимо процес формування культурних цінностей особистості і її взаємодію з соціальною групою з метою розвитку громади.

До факторів, які сприятимуть підвищенню якості життя членів територіальної громади та їх участі в соціокультурних заходах відносимо: створення здоров'язбережувального середовища (формування здоров'язбережувальної компетентності, оволодіння технологіями збереження та зміцнення здоров'я); дотримання принципів універсального дизайну навколишнього середовища та рівний доступ до освіти (організації інклюзивного освітнього простору для дітей з особливими освітніми потребами та людей з інвалідністю, підвищення обізнаності населення щодо культури, соціальної єдності, миру та життя без насильства); розвиток сучасної та доступної інфраструктури, для підвищення якості життя населення.

Організуючи соціокультурну діяльність в територіальній громаді варто дотримуватись ряду умов. Зокрема, участь в заходах має відбуватись добровільно та сприйматись учасниками як потреба, а не необхідність; важливий не стільки результат, скільки активність та ініціативність учасників під час заходу; творчий підхід організаторів у виборі форм та методів; особистісна спрямованість заходу та наявність мотивації учасників. Оцінюючи ефективність реалізованого соціокультурного заходу необхідно враховувати не лише можливість досягнення поставленої мети, а й рівень сприйняття цільовою групою цього заходу. Важливо дослухатись до громадської думки та враховувати рівень задоволеності своїм життям.

Список використаних джерел

1. Лещук Г. *Особливості соціокультурної діяльності як фактора соціально-виховного впливу на особистість. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, 2019. 1 (44). С. 98–101. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2019.44.98-101>*
2. *Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII (редакція від 14.05.2020, підстава 562-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 17.05.2022).*
3. Спіріна Т. П. *Оцінка потреб вразливих груп населення у контексті розвитку територіальних громад в Україні. Соціальна підтримка сім'ї та дитини*

у соціокультурному просторі громади : матер. III Всеукр. наук.-практ. конфер. з міжнародною участю (01-02 червня 2021 року, м. Суми). Суми : ФОР Цьома С. П., 2021. С. 104-106.

4. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 176 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/analitichni-materiali/cili-stalogo-rozvitku> (дата звернення 17.05.2022).

Макар Людмила Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДОПОМОГИ БАТЬКАМ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

На сьогодні, однією з найбільш актуальних проблем в соціальній роботі є робота з сім'єю, що виховує дитину з обмеженими інтелектуальними можливостями. Діти з порушенням інтелектуального розвитку потребують постійної допомоги, керівництва навчанням набагато більше ніж їх здорові однолітки. Терпіння, наполегливості, розуміння проблем дитини і ще багато чого вимагає від батьків виховання дитини з порушенням інтелектуального розвитку. Необхідною умовою успішної соціально-педагогічної роботи з дитиною є встановлення взаєморозуміння, тісного контакту спеціаліста з батьками.

Як спадковими біологічними факторами, так і соціальним середовищем життя дитини визначається її соціокультурний статус. Процес розвитку особистості характеризується єдністю та взаємодією системи біологічних і соціокультурних факторів. Від індивідуальних особливостей нервової діяльності залежить здатність до засвоєння соціального досвіду, пізнання дійсності, тобто біологічні фактори створюють передумови психічного розвитку людини.

Пов'язані з життям суспільства соціальні зміни призводять до зміщення поглядів на сім'ю, що виховує дитину з порушенням інтелектуального розвитку і дитячо-батьківські відносини в цій сім'ї являють собою складну проблему. Від правильної батьківської поведінки залежить соціалізація дитини з аномальним розвитком. Встановленню нормальних взаємовідносин дитини з батьками та іншими членами суспільства перешкоджають недоліки пізнавальної діяльності ще в ранньому дитинстві, що значно ускладнює засвоєння соціального досвіду та гальмує емоційний розвиток дитини з порушенням інтелектуального розвитку. З багатьма труднощами, як фінансовими, так і соціальними, стикається сім'я, що виховує дитину з